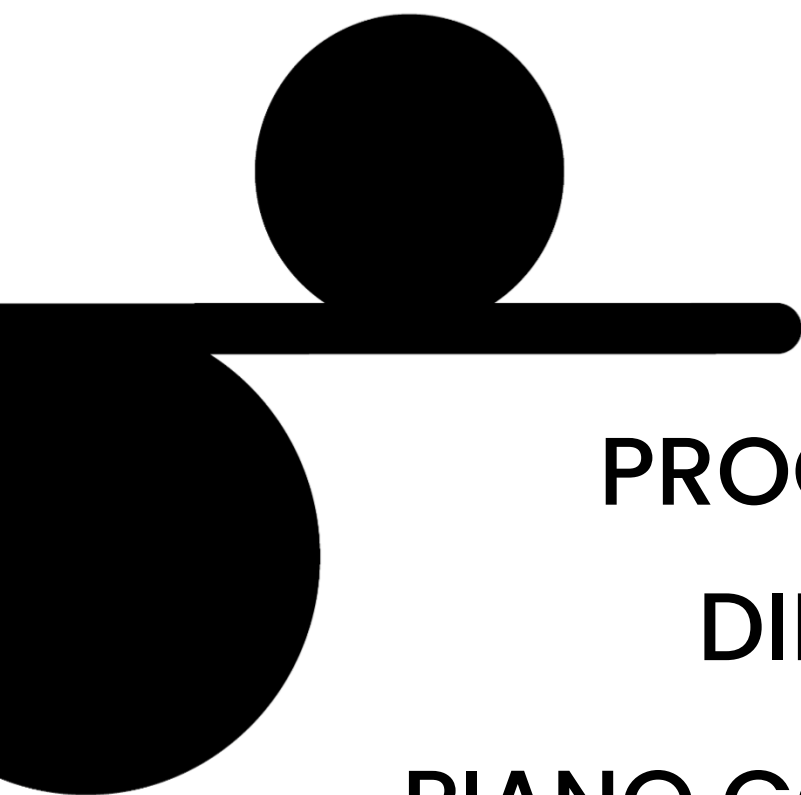
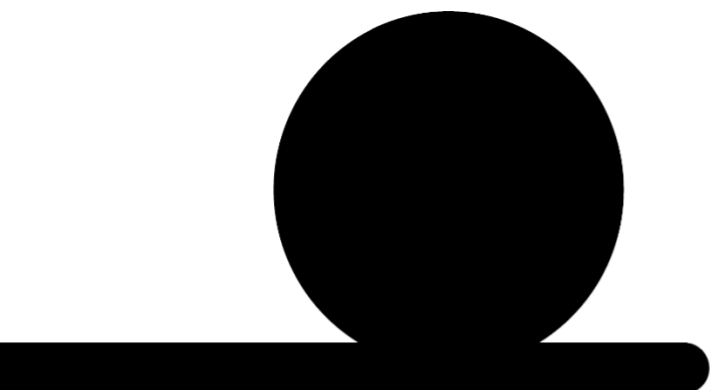

Conservatori Professional
de Música Mestre Tàrrrega
de Castelló

**PROGRAMACIÓ
DIDÀCTICA
PIANO COMPLEMENTARI**

ÍNDEX

ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

Competències	Pàg. 4
Objectius	Pàg. 25
Continguts	Pàg. 27
Metodologia	Pàg. 27
Avaluació	Pàg. 28
Activitats	Pàg. 33
Materials bibliogràfics	Pàg. 33
Distribució temporal dels continguts per cursos y trimestres	Pàg. 34
Atenció a la diversitat	Pàg. 41
TIC y Mesures de sensibilització	Pàg. 41
Pla de Convivència	Pàg. 41
ANNEX: -Proves d'accés a Ensenyaments Professionals	Pàg. 43

ENSENYAMENTS

PROFESSIONALS

COMPETÈNCIES

Les competències que s'arreglen en aquesta programació s'han establert de conformitat amb els resultats de la investigació educativa i amb les tendències europees arreglades en la Recomanació 2006/962/*EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Aquestes competències es descriuen, s'indica la seua finalitat i aspectes distintius, i es posa de manifest, en cadascuna d'elles, les claus de desenvolupament que ha d'aconseguir tot l'alumnat referides al final de l'ensenyament professional de música, però el desenvolupament de la qual ha d'iniciar-se des del començament de l'escolarització, de manera que la seua adquisició es realitze de manera progressiva i coherent al llarg de les diferents etapes educatives.

Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyament Professional de Música. Aquesta vinculació afavoreix que la consecució d'aquests objectius al llarg de la vida acadèmica porte implícit el desenvolupament de les competències clau, perquè totes les persones puguin aconseguir el seu desenvolupament personal i aconseguir una correcta incorporació en la societat.

Un enfocament metodològic basat en les competències clau i en els resultats d'aprenentatge comporta importants canvis en la concepció del procés d'ensenyament-aprenentatge, canvis en l'organització i en la cultura escolar; requereix l'estreta col·laboració entre els docents en el desenvolupament curricular i en la transmissió d'informació sobre l'aprenentatge dels alumnes i alumnes, així com canvis en les pràctiques de treball i en els mètodes d'ensenyament.

Les competències clau del currículum en el Sistema Educatiu Espanyol són les següents:

1. Comunicació lingüística.

És el resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques musicals i socials determinades, en les quals l'individu actua amb altres interlocutors i a través de textos en múltiples modalitats, formats i suports. Aquestes situacions i pràctiques poden implicar l'ús de diferents llenguatges musicals, en diversos àmbits i de manera individual o col·lectiva. Per a això l'individu disposa del seu repertori musical, però ajustat a les experiències comunicatives que experimenta al llarg de la vida. Els

diferents llenguatges musicals que utilitza poden haver tingut vies i temps distints d'adquisició i constituir, per tant, experiències d'aprenentatge musicals, tant populars com d'una altra índole. Aquesta visió de la competència en comunicació lingüística vinculada amb pràctiques musicals determinades ofereix una imatge de l'individu com a agent comunicatiu que produeix, i no sols rep, missatges a través de les diferents manifestacions musicals amb diferents finalitats. Valorar la rellevància d'aquesta afirmació en la presa de decisions educatives suposa optar per metodologies actives d'aprenentatge (aprenentatge basat en tasques i projectes, en problemes, en reptes, etcètera), ja siguin aquestes en llenguatges musicals avantguardistes i actuals, enfront d'opcions metodològiques més tradicionals. A més, la competència en comunicació lingüística musical, representa una via de coneixement i contacte amb la diversitat cultural que implica un factor d'enriquiment per a la pròpia competència i que adquireix una particular rellevància en el cas de les músiques d'altres cultures. Per tant, un enfocament intercultural en l'ensenyament i l'aprenentatge de les diferents músiques implica una important contribució al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical de l'alumnat.

Aquesta competència és, per definició, sempre parcial i constitueix un objectiu d'aprenentatge permanent al llarg de tota la vida. Per això, perquè es produïska un aprenentatge satisfactori de les diferents músiques, és determinant que es promoguen uns contextos d'ús de llenguatges musicals rics i variats, en relació amb les tasques que s'han de realitzar i els seus possibles interlocutors, textos i intercanvis comunicatius.

La competència en comunicació lingüística musical és extremadament complexa. Es basa, en primer lloc, en el coneixement del component lingüístic musical. Però, a més, com es produeix i desenvolupa en situacions comunicatives concretes i contextualitzades, l'individu necessita activar el seu coneixement del component pragmàtic-discursiu i sociocultural.

Aquesta competència precisa de la interacció de diferents destreses, ja que es produeix en múltiples modalitats de comunicació i en diferents suports. Des de l'oralitat i l'escriptura fins a les formes més sofisticades de comunicació audiovisual o mediata per la tecnologia, l'individu participa d'un complex entramat de possibilitats comunicatives gràcies a les quals expandeix la seua competència i la seua capacitat d'interacció amb altres individus. Per això, aquesta diversitat de modalitats i suports requereix d'una alfabetització musical més complexa, recollida en el concepte

d'alfabetitzacions múltiples, que permeta a l'individu la seua participació com a ciutadà actiu.

La competència en comunicació lingüística musical és també un instrument fonamental per a la socialització i l'aprofitament de l'experiència educativa, per ser una via privilegiada d'accés al coneixement dins i fora de l'escola. Del seu desenvolupament depèn, en bona part, que es produïsquen diferents tipus d'aprenentatge en diferents contextos, formals, informals i no formals. En aquest sentit, és especialment rellevant en el context escolar la consideració de la lectura com a destresa bàsica per a l'ampliació de la competència en comunicació lingüística musical i l'aprenentatge. Així, el llenguatge musical és la principal via d'accés a totes les àrees, per la qual cosa el contacte amb una diversitat de textos resulta fonamental per a accedir a les fonts originals del saber. Per això, on manifesta la seua importància, de forma més palesa, és en el desenvolupament de les destreses que condueixen al coneixement dels textos musicals, no sols en la seua consideració com a cànon artístic o en la seua valoració com a part del patrimoni cultural, sinó, sobretot, i principalment, com a font de gaudi i aprenentatge al llarg de la vida.

Des d'aquesta perspectiva, és recomanable que el centre educatiu siga la unitat d'acció per al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical. En aquest sentit, actuacions com el disseny d'un Projecte Artístic Musical de Centre que forme part del propi Projecte Educatiu de Centre, un Pla Lector o unes estratègies per a l'ús de la Biblioteca i Fonoteca Escolar com a espai d'aprenentatge i gaudi permeten un tractament més global i eficaç de la competència en comunicació lingüística musical en els termes ací expressats.

La competència en comunicació lingüística musical s'inscriu en un marc d'actituds i valors que l'individu posa en funcionament: el respecte a les normes de convivència; l'exercici actiu de la ciutadania; el desenvolupament d'un esperit crític; el respecte als drets humans i el pluralisme; la concepció del diàleg com a eina primordial per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives en tots els àmbits; una actitud de curiositat, interès i creativitat cap a l'aprenentatge i el reconeixement de les destreses inherents a aquesta competència (lectura, conversa, escriptura, etcètera) com a fonts de plaer relacionada amb el gaudi personal i la promoció i la pràctica del qual són tasques essencials en el reforç de la motivació cap a l'aprenentatge.

En resum, per a l'adequat desenvolupament d'aquesta competència resulta necessari abordar l'anàlisi i la consideració dels diferents aspectes que intervenen en ella, a causa de la seua complexitat. Per a això, s'ha d'atendre els cinc components que la constitueixen i a les dimensions en les quals es concreten:

- El component lingüístic musical que comprèn diverses dimensions: la lèxica, la gramatical, la semàntica, la fonològica, l'ortogràfica i la orto-èpica, entesa aquesta com l'articulació correcta del so a partir de la representació gràfica de la música.
- El component pragmàtic-discursiu contempla tres dimensions: la soci-musical (vinculada amb l'adequada producció i recepció de missatges en diferents contextos socials); la pragmàtica (que inclou les micro-funcions comunicatives i els esquemes d'interacció); i la discursiva (que inclou les macro-funcions textuais i les qüestions relacionades amb els gèneres discursius).
- El component sociocultural inclou dues dimensions: la que es refereix al coneixement del món i la dimensió intercultural.
- El component estratègic permet a l'individu superar les dificultats i resoldre els problemes que sorgeixen en l'acte comunicatiu. Inclou tant destreses i estratègies comunicatives per a la lectura, l'escriptura, la interpretació musical, l'escolta, com a destreses vinculades amb el tractament de la informació, la lectura multimodal i la producció de textos electrònics en diferents formats; així mateix, també formen part d'aquest component les estratègies generals de caràcter cognitiu, meta-cognitiu i soci-afectives que l'individu utilitza per a comunicar-se eficaçment, aspectes fonamentals en l'aprenentatge de les altres cultures musicals estrangeres.
- Finalment, la competència en comunicació lingüística musical inclou un component personal que intervé en la interacció comunicativa en tres dimensions: l'actitud, la motivació i els trets de personalitat.

2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia indueixen i enforteixen alguns aspectes essencials de la formació de les persones que resulten fonamentals per a la vida.

En una societat on l'impacte de les matemàtiques, les ciències i les tecnologies és determinant, la consecució i sostenibilitat del benestar social exigeix conductes i presa de decisions personals estretament vinculades a la capacitat crítica i visió raonada i raonable de les persones. A això contribueixen la competència matemàtica i

competències bàsiques en ciència i tecnologia, les quals estan incloses en l'ensenyament musical a través de les seues diferents assignatures:

a) La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seues eines per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context, igual que ocorre en les estructures musicals.

- La competència matemàtica musical requereix de coneixements sobre les mesures i les estructures que componen les obres musicals, així com de les operacions i les representacions harmòniques, i la comprensió dels termes que comporten aquestes representacions.

- L'ús d'eines matemàtiques, dins de l'ensenyament musical, implica una sèrie de destreses que requereixen l'aplicació dels principis i processos matemàtics en diferents contextos, ja siguin personals, socials, professionals o científics, així com per a emetre judicis fundats i seguir cadenes argumentals en la realització de càlculs, l'anàlisi de gràfics i representacions harmòniques i la manipulació d'expressions musicals, incorporant els mitjans digitals quan siga oportú. Forma part d'aquesta destresa la creació de descripcions i explicacions musicals que porten implícites la interpretació de resultats compositius i la reflexió sobre la seua adequació al context, igual que la determinació de si les solucions són adequades i tenen sentit en la situació en què es presenten.

- Es tracta, per tant, de reconèixer el paper que exerceixen les estructures matemàtic-musicals en el món i utilitzar els conceptes, procediments i eines per a aplicar-los en la resolució dels problemes que puguen sorgir en una situació determinada al llarg de la vida. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'aprenent és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtic-musical determinada.

- La competència matemàtica inclou una sèrie d'actituds i valors que es basen en el rigor, el respecte a les dades i la veracitat.

- Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència matemàtica resulta necessari abordar quatre àrees relatives als signes musicals, l'harmonia, la geometria musical, interrelacionades de formes diverses:

- L'espai i la forma: inclouen una àmplia gamma de fenòmens que es troben en el nostre món musical, visual i físic: patrons, propietats dels objectes, posicions, direccions i representacions d'ells; descodificació i codificació d'informació visual i

musical, així com navegació i interacció dinàmica amb formes reals, o amb representacions. La competència matemàtic-musical en aquest sentit inclou una sèrie d'activitats com la comprensió de la perspectiva, l'elaboració i lectura de partitures, la transformació de les formes amb i sense tecnologia, la interpretació de vistes d'escenes tridimensionals des de diferents perspectives i la construcció de representacions de formes musicals.

- El canvi i les relacions: el món desplega multitud de relacions temporals i permanents entre els objectes i les circumstàncies, on els canvis es produeixen dins de sistemes d'objectes interrelacionats. Tindre més coneixements sobre el canvi i les relacions suposa comprendre els tipus fonamentals de canvi i quan tenen lloc, amb la finalitat d'utilitzar models músic-estructurals adequats per a descriure-ho i predir-ho.

- La incertesa i les dades: són un fenomen central de l'anàlisi estructural de la música en el present en diferents moments del procés de resolució de problemes en el qual resulta clau la presentació i interpretació d'aquestes estructures. Aquesta categoria inclou el reconeixement del lloc de la variació en els processos, la possessió d'un sentit de quantificació d'eixa variació, l'admissió d'incertesa i error en els mesuraments i els coneixements sobre l'atzar. Així mateix, comprèn l'elaboració, interpretació i valoració de les conclusions extrems en situacions on la incertesa i les dades són fonamentals.

b) Les competències bàsiques en ciència i tecnologia són aquelles que proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb ell des d'accions, tant individuals com col·lectives, orientades a la conservació i millora del medi natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles. Aquestes competències contribueixen al desenvolupament del pensament científic, perquè inclouen l'aplicació dels mètodes propis de la racionalitat científica i les destreses tecnològiques, que condueixen a l'adquisició de coneixements, al contrast d'idees i l'aplicació dels descobriments al benestar social.

Les competències en ciència i tecnologia capaciten a ciutadans responsables i respectuosos que desenvolupen judicis crítics sobre els fets científics i tecnològics que se succeeixen al llarg dels temps, passats i actuals. Aquestes competències han de capacitar, bàsicament, per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana –personal i social– anàlogament a com s'actua enfront dels reptes i problemes propis de les activitats científiques i tecnològiques.

Per a l'adequat desenvolupament de les competències en ciència i tecnologia resulta necessari abordar els sabers o coneixements científics relatius a la física, la química, la biologia, la geologia, les matemàtiques i la tecnologia, els quals es deriven de conceptes, processos i situacions interconnectades. Aquests sabers l'alumnat els adquirirà en l'ensenyament general (ESO, Batxillerat)

Es requereix igualment el foment de destreses que permeten utilitzar i manipular eines i màquines tecnològiques, així com utilitzar dades i processos científics per a aconseguir un objectiu; és a dir, identificar preguntes, resoldre problemes, arribar a una conclusió o prendre decisions basades en proves i arguments.

Així mateix, aquestes competències inclouen actituds i valors relacionats amb l'assumpció de criteris ètics associats a la ciència i a la tecnologia, l'interès per la ciència, el suport a la investigació científica i la valoració del coneixement científic; així com el sentit de la responsabilitat en relació a la conservació dels recursos naturals i a les qüestions mediambientals i a l'adopció d'una actitud adequada per a aconseguir una vida física i mental saludable en un entorn natural i social.

3. Competència digital.

La competència digital és aquella que implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació per a aconseguir els objectius relacionats amb el treball, l'ocupabilitat, l'aprenentatge, l'ús del temps lliure, la inclusió i participació en la societat.

Aquesta competència suposa, a més de l'adequació als canvis que introdueixen les noves tecnologies en l'alfabetització, la lectura i l'escriptura de la música, un conjunt nou de coneixements, habilitats i actituds necessàries hui dia per a ser competent en un entorn digital.

Requereix de coneixements relacionats amb el llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. Això comporta el coneixement de les principals aplicacions informàtiques. Suposa també l'accés a les fonts i el processament de la informació; i el coneixement dels drets i les llibertats que assisteixen a les persones en el món digital.

Igualment, precisa del desenvolupament de diverses destreses relacionades amb l'accés a la informació, el processament i ús per a la comunicació, la creació de continguts, la seguretat i la resolució de problemes, tant en contextos formals com no formals i informals. La persona ha de ser capaç de fer un ús habitual dels recursos

tecnològics disponibles amb la finalitat de resoldre els problemes reals d'un mode eficient, així com avaluar i seleccionar noves fonts d'informació i innovacions tecnològiques, a mesura que van apareixent, en funció de la seua utilitat per a escometre tasques o objectius específics.

L'adquisició d'aquesta competència requereix a més actituds i valors que permeten a l'usuari adaptar-se a les noves necessitats establides per les tecnologies, la seua apropiació i adaptació als propis fins i la capacitat d'interaccionar socialment entorn d'elles. Es tracta de desenvolupar una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i els mitjans tecnològics, valorant les seues fortaleces i debilitats i respectant principis ètics en el seu ús. D'altra banda, la competència digital implica la participació i el treball col·laboratiu, així com la motivació i la curiositat per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament de la competència digital resulta necessari abordar:

- La informació: això comporta la comprensió de com es gestiona la informació i de com es posa a la disposició dels usuaris, així com el coneixement i maneig de diferents motors de cerca i bases de dades, sabent triar aquells que responen millor a les pròpies necessitats d'informació.
- Igualment, suposa saber analitzar i interpretar la informació que s'obté, acarar i avaluar el contingut dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com offline. I finalment, la competència digital suposa saber transformar la informació en coneixement a través de la selecció apropiada de diferents opcions d'emmagatzematge.
- La comunicació: suposa prendre consciència dels diferents mitjans de comunicació digital i de diversos paquets de programari de comunicació i del seu funcionament, així com els seus beneficis i mancances en funció del context i dels destinataris. Al mateix temps, implica saber quins recursos poden compartir-se públicament i el valor que tenen, és a dir, conèixer de quina manera les tecnologies i els mitjans de comunicació poden permetre diferents formes de participació i col·laboració per a la creació de continguts que produïsquen un benefici comú. Això suposa el coneixement de qüestions ètiques com la identitat digital i les normes d'interacció digital.
- La creació de continguts: implica saber com els continguts digitals poden realitzar-se en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) així com identificar els

programmes/aplicacions que millor s'adapten al tipus de contingut que es vol crear. Suposa també la contribució al coneixement de domini públic (wikis, fòrums públics, revistes), tenint en compte les normatives sobre els drets d'autor i les llicències d'ús i publicació de la informació.

- **La seguretat:** implica conèixer els diferents riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los, la qual cosa suposa identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.
- **La resolució de problemes:** aquesta dimensió suposa conèixer la composició dels dispositius digitals, els seus potencials i limitacions en relació a la consecució de metes personals, així com saber on buscar ajuda per a la resolució de problemes teòrics i tècnics, la qual cosa implica una combinació heterogènia i ben equilibrada de les tecnologies digitals i no digitals més importants en aquesta àrea de coneixement.

4. Aprendre a aprendre.

La competència d'aprendre a aprendre és fonamental per a l'aprenentatge permanent que es produeix al llarg de la vida i que té lloc en diferents contextos formals, no formals i informals.

Aquesta competència es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. Això exigeix, en primer lloc, la capacitat per a motivar-se per aprendre. Aquesta motivació depèn del fet que es genere la curiositat i la necessitat d'aprendre, que l'estudiant se senta protagonista del procés i del resultat del seu aprenentatge i, finalment, que arribi a aconseguir les metes d'aprenentatge proposades i, amb això, que es produïska en ell una percepció d'acte-eficàcia. Tot l'anterior contribueix a motivar-li per a abordar futures tasques d'aprenentatge.

En segon lloc, quant a l'organització i gestió de l'aprenentatge, la competència d'aprendre a aprendre requereix conèixer i controlar els propis processos d'aprenentatge per a ajustar-los als temps i les demandes de les tasques i activitats que condueixen a l'aprenentatge. La competència d'aprendre a aprendre desemboca en un aprenentatge cada vegada més eficaç i autònom.

Aquesta competència inclou una sèrie de coneixements i destreses que requereixen la reflexió i la presa de consciència dels propis processos d'aprenentatge. Així, els

processos de coneixement es converteixen en objecte del coneixement i, a més, cal aprendre a executar-los adequadament.

Aprendre a aprendre inclou coneixements sobre els processos mentals implicats en l'aprenentatge (com s'aprèn). A més, aquesta competència incorpora el coneixement que posseeix l'estudiant sobre el seu propi procés d'aprenentatge que es desenvolupa en tres dimensions: a) el coneixement que té sobre el que sap i desconeix, del que és capaç d'aprendre, del que li interessa, etcètera; b) el coneixement de la disciplina en la qual es localitza la tasca d'aprenentatge i el coneixement del contingut concret i de les demandes de la tasca mateixa; i c) el coneixement sobre les diferents estratègies possibles per a afrontar la tasca.

Tot aquest coneixement es bolca en destreses d'autoregulació i control inherents a la competència d'aprendre a aprendre, que es concreten en estratègies de planificació en les quals es reflecteix la meta d'aprenentatge que es persegueix, així com el pla d'acció que es té previst aplicar per a aconseguir-la; estratègies de supervisió des de les quals l'estudiant va examinant l'adequació de les accions que està desenvolupant i l'aproximació a la meta; i estratègies d'avaluació des de les quals s'analitza tant el resultat com del procés que s'ha dut a terme. La planificació, supervisió i avaluació són essencials per a desenvolupar aprenentatges cada vegada més eficaços. Totes elles inclouen un procés reflexiu que permet pensar abans d'actuar (planificació), analitzar el curs i l'ajust del procés (supervisió) i consolidar l'aplicació de bons plans o modificar els que resulten incorrectes (avaluació del resultat i del procés). Aquestes tres estratègies haurien de potenciar-se en els processos d'aprenentatge i de resolució de problemes en els quals participen els estudiants.

Aprendre a aprendre es manifesta tant individualment com en grup. En tots dos casos el domini d'aquesta competència s'inicia amb una reflexió conscient sobre els processos d'aprenentatge als quals s'entrega un mateix o el grup. No sols són els propis processos de coneixement, sinó que, també, el mode en què els altres aprenen es converteix en objecte d'escrutini. D'aquí ve que la competència d'aprendre a aprendre s'adquirisca també en el context del treball en equip. Els professors han de procurar que els estudiants siguin conscients del que fan per a aprendre i busquen alternatives. Moltes vegades aquestes alternatives es posen de manifest quan es tracta d'esbrinar què és el que fan els altres en situacions de treball cooperatiu.

Respecte a les actituds i valors, la motivació i la confiança són crucials per a l'adquisició d'aquesta competència. Ambdues es potencien des del plantejament de metes

realistes a curt, mitjà i llarg termini. En aconseguir-se les metes augmenta la percepció d'acte-eficàcia i la confiança, i amb això s'eleva els objectius d'aprenentatge de manera progressiva. Les persones han de ser capaces de secundar-se en experiències vitals i d'aprenentatge prèvies amb la finalitat d'utilitzar i aplicar els nous coneixements i capacitats en altres contextos, com els de la vida privada i professional, l'educació i la formació.

Saber aprendre en un determinat àmbit implica ser capaç d'adquirir i assimilar nous coneixements i arribar a dominar capacitats i destreses pròpies d'aquest àmbit. En la competència d'aprendre a aprendre pot haver-hi una certa transferència de coneixement d'un camp a un altre, encara que saber aprendre en un àmbit no significa necessàriament que se sàpiga aprendre en un altre. Per això, la seua adquisició ha de dur-se a terme en el marc de l'ensenyament de les diferents àrees i matèries de l'àmbit formal, i també dels àmbits no formal i informal.

Podria concloure's que per a l'adequat desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre es requereix d'una reflexió que afavorisca un coneixement dels processos mentals als quals s'entreguen les persones quan aprenen, un coneixement sobre els propis processos d'aprenentatge, així com el desenvolupament de la destresa de regular i controlar el propi aprenentatge que es duu a terme.

5. Competències socials i cíviques.

Les competències socials i cíviques impliquen l'habilitat i capacitat per a utilitzar els coneixements i actituds sobre la societat, entesa des de les diferents perspectives, en la seua concepció dinàmica, canviant i complexa, per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més diversificats; per a elaborar respostes, prendre decisions i resoldre conflictes, així com per a interactuar amb altres persones i grups conforme a normes basades en el respecte mutu i en conviccions democràtiques. A més d'incloure accions a un nivell més pròxim i mediat a l'individu com a part d'una implicació cívica i social.

Es tracta, per tant, de conjuminar l'interès per aprofundir i garantir la participació en el funcionament democràtic de la societat, tant en l'àmbit públic com privat, i preparar a les persones per a exercir la ciutadania democràtica i participar plenament en la vida cívica i social gràcies al coneixement de conceptes i estructures socials i polítiques i al compromís de participació activa i democràtica.

a) La competència social es relaciona amb el benestar personal i col·lectiu. Exigeix entendre el mode en què les persones poden procurar-se un estat de salut física i

mental òptim, tant per a elles mateixes com per a les seues famílies i per al seu entorn social pròxim, i saber com un estil de vida saludable pot contribuir a això.

Per a poder participar plenament en els àmbits social i interpersonal és fonamental adquirir els coneixements que permeten comprendre i analitzar de manera crítica els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns, així com les seues tensions i processos de canvi. La mateixa importància té conèixer els conceptes bàsics relatius a l'individu, al grup, a l'organització del treball, la igualtat i la no discriminació entre homes i dones i entre diferents grups ètnics o culturals, la societat i la cultura. Així mateix, és essencial comprendre les dimensions intercultural i socioeconòmica de les societats europees i percebre les identitats culturals i nacionals com un procés sociocultural dinàmic i canviant en interacció amb l'europea, en un context de creixent globalització.

Els elements fonamentals d'aquesta competència inclouen el desenvolupament d'unes certes destreses com la capacitat de comunicar-se d'una manera constructiva en diferents entorns socials i culturals, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, negociar sabent inspirar confiança i sentir empatia. Les persones han de ser capaces de gestionar un comportament de respecte a les diferències expressat de manera constructiva.

Així mateix, aquesta competència inclou actituds i valors com una forma de col·laboració, la seguretat en un mateix i la integritat i honestat. Les persones han d'interessar-se pel desenvolupament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i el respecte a les diferències, a més d'estar disposades a superar els prejudicis i a comprometre's en aquest sentit.

b) La competència cívica es basa en el coneixement crític dels conceptes de democràcia, justícia, igualtat, ciutadania i drets humans i civils, així com de la seua formulació en la Constitució espanyola, la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i en declaracions internacionals, i de la seua aplicació per part de diverses institucions a escala local, regional, nacional, europea i internacional. Això inclou el coneixement dels esdeveniments contemporanis, així com dels esdeveniments més destacats i de les principals tendències en les històries nacional, europea i mundial, així com la comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori que impliquen l'existència de societats multiculturals en el món globalitzat.

Les destreses d'aquesta competència estan relacionades amb l'habilitat per a interactuar eficaçment en l'àmbit públic i per a manifestar solidaritat i interès per resoldre els problemes que afecten l'entorn escolar i a la comunitat, ja siga local o més àmplia. Comporta la reflexió crítica i creativa i la participació constructiva en les activitats de la comunitat o de l'àmbit mediat i immediat, així com la presa de decisions en els contextos local, nacional o europeu i, en particular, mitjançant l'exercici del vot i de l'activitat social i cívica.

Les actituds i valors inherents a aquesta competència són aquells que es dirigeixen al ple respecte dels drets humans i a la voluntat de participar en la presa de decisions democràtiques a tots els nivells, siga el que siga el sistema de valors adoptat. També inclou manifestar el sentit de la responsabilitat i mostrar comprensió i respecte dels valors compartits que són necessaris per a garantir la cohesió de la comunitat, basant-se en el respecte dels principis democràtics. La participació constructiva inclou també les activitats cíviques i el suport a la diversitat i la cohesió socials i al desenvolupament sostenible, així com la voluntat de respectar els valors i la intimitat dels altres i la recepció reflexiva i crítica de la informació procedent dels mitjans de comunicació.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament d'aquestes competències és necessari comprendre i entendre les experiències col·lectives i l'organització i funcionament del passat i present de les societats, la realitat social del món en el qual es viu, els seus conflictes i les motivacions d'aquests, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenvolupa la vida dels grups humans, i els seus assoliments i problemes, per a comprometre's personal i col·lectivament en la seua millora, participant així de manera activa, eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Així mateix, aquestes competències incorporen formes de comportament individual que capaciten a les persones per a convida en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa per a relacionar-se amb els altres; cooperar, comprometre's i afrontar els conflictes i proposar activament perspectives d'afrontament, així com prendre perspectiva, desenvolupar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en el social i elaborar argumentacions basades en evidències.

Adquirir aquestes competències suposa ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

La competència-sentit d'iniciativa i esperit emprenedor implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervenir o resoldre, i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu previst.

Aquesta competència és present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es desemboquen les persones, permetent-los el desenvolupament de les seues activitats i l'aprofitament de noves oportunitats. Constitueix igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics relacionats.

L'adquisició d'aquesta competència és determinant en la formació de futurs ciutadans emprenedors, contribuint així a la cultura de l'emprenedoria. En aquest sentit, la seua formació ha d'incloure coneixements i destreses relacionats amb les oportunitats de carrera i el món del treball, l'educació econòmica i financera o el coneixement de l'organització i els processos empresarials, així com el desenvolupament d'actituds que comporten un canvi de mentalitat que afavorisca la iniciativa emprenedora, la capacitat de pensar de manera creativa, de gestionar el risc i de manejar la incertesa. Aquestes habilitats resulten molt importants per a afavorir el naixement d'emprenedors socials, com els denominats intraprenedors (emprenedors que treballen dins d'empreses o organitzacions que no són seues), així com de futurs empresaris.

Entre els coneixements que requereix la competència-sentit d'iniciativa i esperit emprenedor s'inclou la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials. També inclou aspectes de major amplitud que proporcionen el context en el qual les persones viuen i treballen, com ara la comprensió de les línies generals que regeixen el funcionament de les societats i les organitzacions sindicals i empresarials, així com les econòmiques i financeres; l'organització i els processos empresarials; el disseny i la implementació d'un pla (la gestió de recursos humans i/o financers); així com la postura ètica de les organitzacions i el coneixement de com aquestes poden ser un impuls positiu, per exemple, mitjançant el comerç just i les empreses socials.

Així mateix, aquesta competència requereix de les següents destreses o habilitats essencials: capacitat d'anàlisi; capacitats de planificació, organització, gestió i presa

de decisions; capacitat d'adaptació al canvi i resolució de problemes; comunicació, presentació, representació i negociació efectives; habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; participació, capacitat de lideratge i delegació; pensament crític i sentit de la responsabilitat; autoconfiança, avaluació i acte-avaluació, ja que és essencial determinar els punts forts i febles d'un mateix i d'un projecte, així com avaluar i assumir riscos quan estiga justificat (maneig de la incertesa i assumptió i gestió del risc).

Finalment, requereix el desenvolupament d'actituds i valors com: la predisposició a actuar d'una forma creadora i imaginativa; l'autoconeixement i l'autoestima; l'autonomia o independència, l'interès i esforç i l'esperit emprenedor. Es caracteritza per la iniciativa, la proactivitat i la innovació, tant en la vida privada i social com en la professional. També està relacionada amb la motivació i la determinació a l'hora de complir els objectius, ja siguin personals o establerts en comú amb uns altres, inclòs l'àmbit laboral.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència sentit de la iniciativa i esperit emprenedor resulta necessari abordar:

- La capacitat creadora i d'innovació: creativitat i imaginació; autoconeixement i autoestima; autonomia i independència; interès i esforç; esperit emprenedor; iniciativa i innovació.
- La capacitat proactiva per a gestionar projectes: capacitat d'anàlisi; planificació, organització, gestió i presa de decisions; resolució de problemes; habilitat per a treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip; sentit de la responsabilitat; avaluació i acte-avaluació.
- La capacitat d'assumpció i gestió de riscos i maneig de la incertesa: comprensió i assumptió de riscos; capacitat per a gestionar el risc i manejar la incertesa.
- Les qualitats de lideratge i treball individual i en equip: capacitat de lideratge i delegació; capacitat per a treballar individualment i en equip; capacitat de representació i negociació.
- Sentit crític i de la responsabilitat: sentit i pensament crític; sentit de la responsabilitat.

7. Consciència i expressions culturals.

La competència en consciència i expressió cultural implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles.

Aquesta competència incorpora també un component expressiu referit a la pròpia capacitat estètica i creadora i al domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personal. Implica igualment manifestar interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat com d'altres comunitats.

Així doncs, la competència per a la consciència i expressió cultural requereix de coneixements que permeten accedir a les diferents manifestacions sobre l'herència cultural (patrimoni cultural, historicoartístic, literari, filosòfic, tecnològic, mediambiental, etcètera) a escala local, nacional i europea i el seu lloc en el món. Comprèn la concreció de la cultura en diferents autors i obres, així com en diferents gèneres i estils, tant de les belles arts (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema, literatura, fotografia, teatre i dansa) com d'altres manifestacions artístic-culturals de la vida quotidiana (habitatge, vestit, gastronomia, arts aplicades, folklore, festes...). Incorpora així mateix el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics i la identificació de les relacions existents entre eixes manifestacions i la societat, la qual cosa suposa també tindre consciència de l'evolució del pensament, els corrents estètics, les modes i els gustos, així com de la importància representativa, expressiva i comunicativa dels factors estètics en la vida quotidiana.

Aquests coneixements són necessaris per a posar en funcionament destreses com l'aplicació de diferents habilitats de pensament, perceptives, comunicatives, de sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les. L'expressió cultural i artística exigeix també desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat expressada a través de codis artístics, així com la capacitat d'emprar diferents materials i tècniques en el disseny de projectes.

A més, en la mesura en què les activitats culturals i artístiques suposen amb freqüència un treball col·lectiu, cal disposar d'habilitats de cooperació i tindre consciència de la importància de secundar i apreciar les contribucions alienes.

El desenvolupament d'aquesta competència suposa actituds i valors personals d'interès, reconeixement i respecte per les diferents manifestacions artístiques i culturals, i per la conservació del patrimoni.

Exigeix així mateix valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats i la realització d'experiències artístiques compartides. Al seu torn, comporta un interès per participar en la vida cultural i, per tant, per comunicar i compartir coneixements, emocions i sentiments a partir d'expressions artístiques.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència per a la consciència i expressió cultural resulta necessari abordar:

- a) El coneixement, estudi i comprensió tant dels diferents estils i gèneres artístics com de les principals obres i produccions del patrimoni cultural i artístic en diferents períodes històrics, les seues característiques i les seues relacions amb la societat en la qual es creen, així com les característiques de les obres d'art produïdes, tot això mitjançant el contacte amb les obres d'art. Està relacionada, igualment, amb la creació de la identitat cultural com a ciutadà d'un país o membre d'un grup.
- b) L'aprenentatge de les tècniques i recursos dels diferents llenguatges artístics i formes d'expressió cultural, així com de la integració de diferents llenguatges.
- c) El desenvolupament de la capacitat i intenció d'expressar-se i comunicar idees, experiències i emocions pròpies, partint de la identificació del potencial artístic personal (aptitud/talent). Es refereix també a la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions del món de l'art i de la cultura.
- d) La potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies de cada individu de cara a l'expressió de les pròpies idees i sentiments. És a dir, la capacitat d'imaginar i realitzar produccions que suposen recreació, innovació i transformació. Implica el foment d'habilitats que permeten reelaborar idees i sentiments propis i aliens i exigeix desenvolupar l'autoconeixement i l'autoestima, així com la capacitat de resolució de problemes i assumpció de riscos.
- e) L'interès, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i culturals que es produeixen en la societat, amb un esperit obert, positiu i solidari.
- f) La promoció de la participació en la vida i l'activitat cultural de la societat en què es viu, al llarg de tota la vida. Això porta implícits comportaments que afavoreixen la convivència social.

g) El desenvolupament de la capacitat d'esforç, constància i disciplina com a requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció artística de qualitat, així com habilitats de cooperació que permeten la realització de treballs col·lectius.

LES COMPETÈNCIES CLAU I ELS OBJECTIUS

1. Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per als Ensenyaments Professionals de Música
2. La relació de les competències clau amb els objectius de les diferents assignatures del currículum fa necessari dissenyar estratègies per a promoure i avaluar les competències des de les etapes educatives inicials i intermèdies fins a la seua posterior consolidació en etapes superiors, que portaran als alumnes i alumnes a desenvolupar actituds i valors, així com un coneixement de base conceptual i un ús de tècniques i estratègies que afavoriran la seua incorporació a la vida adulta i que serviran de fonament per al seu aprenentatge al llarg de la seua vida.
3. L'adquisició eficaç de les competències clau per part de l'alumnat i la seua contribució a l'assoliment dels objectius de les diferents assignatures, des d'un caràcter interdisciplinari i transversal, requereix del disseny d'activitats d'aprenentatge integrades que permeten avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.

LES COMPETÈNCIES CLAU EN EL CURRÍCULUM

1. Les competències clau han d'estar integrades en les àrees o matèries de les propostes curriculars, i en elles definir-se, explicitar-se i desenvolupar-se prou els resultats d'aprenentatge que els alumnes i alumnes han d'aconseguir.
2. Les competències han de desenvolupar-se en els àmbits de l'educació formal, no formal i informal al llarg de l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat, i en l'educació permanent al llarg de tota la vida.
3. Totes les àrees o matèries del currículum han de participar, des del seu àmbit corresponent, en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat.
4. La selecció dels continguts i les metodologies ha d'assegurar el desenvolupament de les competències clau al llarg de la vida acadèmica.

5. Els criteris d'avaluació han de servir de referència per a valorar el que l'alumnat sap i sap fer en cada àrea o matèria. Aquests criteris d'avaluació es desglossen en estàndards d'aprenentatge avaluable. Per a valorar el desenvolupament competencial de l'alumnat, seran aquests estàndards d'aprenentatge avaluable, com a elements de major concreció, observables i mesurables, els que, en posar-se en relació amb les competències clau, permetran graduar el rendiment o acompliment aconseguit en cadascuna d'elles.
6. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluable d'una àrea o matèria determinada donarà lloc al seu perfil d'àrea o matèria. Atès que els estàndards d'aprenentatge avaluable es posen en relació amb les competències, aquest perfil permetrà identificar aquelles competències que es desenvolupen a través d'eixa àrea o matèria.
7. Totes les àrees i matèries han de contribuir al desenvolupament competencial. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluable de les diferents àrees o matèries que es relacionen amb una mateixa competència dona lloc al perfil d'eixa competència (perfil de competència). L'elaboració d'aquest perfil facilitarà l'avaluació competencial de l'alumnat.

ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES PER A TREBALLAR PER COMPETÈNCIES A L'AULA

Tot procés d'ensenyament-aprenentatge ha de partir d'una planificació rigorosa del que es pretén aconseguir, tenint clar quins són els objectius o metes, quins recursos són necessaris, quins mètodes didàctics són els més adequats i com s'avalua l'aprenentatge i es retroalimenta el procés.

Els mètodes didàctics han de triar-se en funció del que se sap que és òptim per a aconseguir les metes proposades i en funció dels condicionants en els quals té lloc l'ensenyament.

La naturalesa de la matèria, les condicions socioculturals, la disponibilitat de recursos i les característiques dels alumnes i alumnes condicionen el procés d'ensenyament-aprenentatge, per la qual cosa serà necessari que el mètode seguit pel professor s'ajuste a aquests condicionants amb la finalitat de propiciar un aprenentatge competencial en l'alumnat.

Els mètodes han de partir de la perspectiva del docent com a orientador, promotor i facilitador del desenvolupament competencial en l'alumnat; a més, han d'enfocar-se a la realització de tasques o situacions-problema, plantejades amb un objectiu

concret, que l'alumnat ha de resoldre fent un ús adequat dels diferents tipus de coneixements, destreses, actituds i valors; així mateix, han de tindre en compte l'atenció a la diversitat i el respecte pels diferents ritmes i estils d'aprenentatge mitjançant pràctiques de treball individual i cooperatiu.

En l'actual procés d'inclusió de les competències com a element essencial del currículum, cal assenyalar que qualsevol de les metodologies seleccionades pels docents per a afavorir el desenvolupament competencial dels alumnes i alumnes ha d'ajustar-se al nivell competencial inicial d'aquests. A més, és necessari seqüenciar l'ensenyament de tal mode que es partisca d'aprenentatges més simples per a avançar gradualment cap a uns altres més complexos.

Un dels elements clau en l'ensenyament per competències és despertar i mantenir la motivació cap a l'aprenentatge en l'alumnat, la qual cosa implica un nou plantejament del paper de l'alumne, actiu i autònom, conscient de ser el responsable del seu aprenentatge.

Els mètodes docents hauran d'afavorir la motivació per aprendre en els alumnes i alumnes i, a tal fi, els professors han de ser capaços de generar en ells la curiositat i la necessitat per adquirir els coneixements, les destreses i les actituds i valors presents en les competències. Així mateix, amb el propòsit de mantenir la motivació per aprendre és necessari que els professors procurin tot tipus d'ajudes perquè els estudiants compreguen el que aprenen, sàpiguen per a què ho aprenen i siguin capaços d'usar l'après en diferents contextos dins i fora de l'aula. Per a potenciar la motivació per l'aprenentatge de competències es requereixen, a més, metodologies actives i contextualitzades. Aquelles que faciliten la participació i implicació de l'alumnat i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals, seran les que generen aprenentatges més transferibles i duradors.

Les metodologies actives han de secundar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup coneguen les estratègies utilitzades pels seus companys i puguin aplicar-les a situacions similars.

Per a un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial les estratègies interactives són les més adequades, en permetre compartir i construir el coneixement i dinamitzar la sessió de classe mitjançant l'intercanvi verbal i col·lectiu d'idees. Les metodologies que contextualitzen l'aprenentatge i permeten l'aprenentatge per projectes, els centres d'interès, l'estudi de casos o l'aprenentatge basat en problemes

afavoreixen la participació activa, l'experimentació i un aprenentatge funcional que facilitarà el desenvolupament de les competències, així com la motivació dels alumnes i alumnes en contribuir decisivament a la transferibilitat dels aprenentatges.

El treball per projectes, especialment rellevant per a l'aprenentatge per competències, es basa en la proposta d'un pla d'acció amb el qual es busca aconseguir un determinat resultat pràctic. Aquesta metodologia pretén ajudar l'alumnat a organitzar el seu pensament afavorint en ells la reflexió, la crítica, l'elaboració d'hipòtesi i la tasca investigadora a través d'un procés en el qual cadascun assumeix la responsabilitat del seu aprenentatge, aplicant els seus coneixements i habilitats a projectes reals. S'afavoreix, per tant, un aprenentatge orientat a l'acció en el qual s'integren diverses àrees o matèries: els estudiants posen en joc un conjunt ampli de coneixements, habilitats o destreses i actituds personals, és a dir, els elements que integren les diferents competències.

Així mateix, resulta recomanable l'ús del port-folio, que aporta informació extensa sobre l'aprenentatge de l'alumnat, reforça l'avaluació contínua i permet compartir resultats d'aprenentatge. El port-folio és una eina motivadora per a l'alumnat que potencia la seua autonomia i desenvolupa el seu pensament crític i reflexiu.

La selecció i ús de materials i recursos didàctics constitueix un aspecte essencial de la metodologia. El professorat ha d'implicar-se en l'elaboració i disseny de diferents tipus de materials, adaptats als diferents nivells i als diferents estils i ritmes d'aprenentatge dels alumnes i alumnes, a fi d'atendre la diversitat a l'aula i personalitzar els processos de construcció dels aprenentatges. S'ha de potenciar l'ús d'una varietat de materials i recursos, considerant especialment la integració de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge que permeten l'accés a recursos virtuals.

Finalment, és necessària una adequada coordinació entre els docents sobre les estratègies metodològiques i didàctiques que s'utilitzen. Els equips educatius han de plantejar-se una reflexió comuna i compartida sobre l'eficàcia de les diferents propostes metodològiques amb criteris comuns i consensuats. Aquesta coordinació i l'existència d'estratègies establides connexió permeten abordar amb rigor el tractament integrat de les competències i progressar cap a una construcció col·laborativa del coneixement.

Els Ensenyaments Professionals de música contribuiran a desenvolupar en els alumnes les competències clau, així com els valors cívics propis del sistema educatiu a través dels objectius següents:

OBJECTIUS

Objectius Generals en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments Professionals de música contribuiran a desenvolupar en els alumnes capacitats generals i els valors cívics propis del sistema educatiu i, a més, les capacitats següents:

- a. Fomentar l'audició de la música i establir conceptes estètics propis que permeten fonamentar i desenvolupar criteris interpretatius individuals.
- b. Desenvolupar la sensibilitat artística i el criteri estètic com a font de formació i enriquiment personal.
- c. Analitzar i valorar críticament les diferents manifestacions i estils musicals.
- d. Conèixer les aportacions de la música al desenvolupament personal de l'individu i al desenvolupament col·lectiu de les societats.
- e. Participar en activitats de difusió cultural musical que permeten experimentar amb la música i gaudir de la música.
- f. Conèixer i emprar amb precisió el vocabulari específic relatiu als conceptes científics i artístics de la música.
- g. Conèixer i valorar el patrimoni musical com a part integrant del patrimoni històric i cultural de la Humanitat.
- h. Conèixer i valorar la importància de la música pròpia del País Valencià, així com les seues característiques i manifestacions més importants.

Objectius Específics en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments professionals de música hauran de contribuir a l'adquisició, per part de l'alumnat, de les capacitats següents:

- a) Superar amb domini i capacitat crítica els objectius i continguts plantejats.
- b) Conèixer els elements bàsics dels llenguatges musicals, les seues característiques, funcions i evolucions en els diferents contextos històrics.
- c) Utilitzar l'«orella interna» com a base de l'afinació, de l'audició harmònica i de la interpretació musical.
- d) Formar una imatge ajustada de les possibilitats i característiques musicals tant a nivell individual com en la relació amb el grup, amb la disposició necessària per a saber integrar-se com un membre més del mateix o com a responsable del conjunt.

- e) Compartir vivències musicals de grup a l'aula i fora d'ella que permeten enriquir la relació afectiva amb la música a través del cant i de participació instrumental en grup.
- f) Utilitzar el cos i la ment per a adquirir la tècnica necessària i així, concentrar-se en l'audició i interpretació musical.
- g) Interrelacionar i aplicar els coneixements adquirits en totes les assignatures que componen el currículum juntament amb les vivències i experiències pròpies per a aconseguir una interpretació artística de qualitat.
- h) Adquirir i aplicar les destreses necessàries per a resoldre les dificultats que sorgisquen en la interpretació de la música.
- i) Practicar la improvisació i la transposició com a elements inherents a la creativitat musical.
- j) Interpretar, individualment o dins de l'agrupació corresponent, obres escrites en tots els llenguatges musicals, aprofundint en el coneixement dels diferents estils i èpoques, així com en els recursos interpretatius de cadascun d'ells.
- k) Actuar en públic amb autocontrol, domini de la memòria musical i capacitat comunicativa.
- l) Adquirir autonomia personal en la comunicació musical.
- m) Consolidar hàbits d'estudi adequats i continuats en funció de la dificultat dels continguts de les assignatures dels diferents cursos i nivells.
- n) Conèixer i aplicar les tècniques de l'instrument o de la veu d'acord amb les exigències de les obres.

Objectius Propis en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments del piano complementari dels ensenyaments professionals de música tindran com a objectiu contribuir a desenvolupar l'alumnat les següents capacitats:

1. Conèixer les característiques i possibilitats de l'instrument per a utilitzar-les dins del nivell.
2. Comprendre el discurs musical a través de l'escriptura pianística.
3. Aconseguir progressivament rapidesa de reflexos en la lectura a primera vista, amb l'instrument.
4. Comprendre els elements essencials harmònic-formals d'una partitura polifònica.
5. Aconseguir una tècnica pianística elemental, basada en la percepció de la pròpia relaxació.
6. Interpretar un repertori propi pianístic que incloga obres senzilles representatives de les diferents èpoques i estils.

CONTINGUTS

Continguts propis en els Ensenyaments Professionals

1. Desenvolupament de la percepció interna de la pròpia relaxació
2. Establir les bases d'una utilització i identificació conscient del pes del braç.
3. Establir les bases fonamentals de la tècnica braquial i digital.
4. Principis de la digitació pianística: escales, arpegis, concordes, pas del polze.
5. Aprenentatge dels diversos modes de pulsació o atac possibles: legato, semi legato, staccato i toc de retrocés, en funció sempre de la dinàmica, el fraseig i el sentit musical general del fragment que es tracte.
6. Pràctica de la tècnica polifònica a dues veus
7. Coneixement dels pedals i les seues funcions.
8. Lectura a vista de fragments breus de forma i tonalitats senzilles.
9. Lectura harmònica (lectura d'acords, sèries senzilles d'acords enllaçats, acords desplegats, com ara fórmules del tipus baix Alberti, arpegis, etc.) i lectura contrapuntística lineal a dues veus.
10. Improvisació de cadències, així com d'esquemes harmònics senzills.
11. Selecció progressiva quant al grau de dificultat dels exercicis, estudis i obres inicials del repertori pianístic propi tradicional que es consideren útils per al desenvolupament conjunt de la capacitat musical i tècnica de l'alumne.
12. Estudi de la part pianística d'obres senzilles de repertori del seu instrument principal.

METODOLOGIA

Activa, individualitzada, motivadora i integradora.

- a. Adequar els continguts i la seua seqüenciació al moment i situació del desenvolupament evolutiu de l'alumne, de manera que l'aprenentatge siga constructiu, progressiu i motivador.
- b. Motivar a l'alumne per a l'estudi de la música mitjançant la seua activitat i participació en el progrés, donant-li el protagonisme.
- c. Respectar les peculiaritats dels alumnes, individual i col·lectivament, facilitant així la convivència en el si del grup i la col·laboració, de manera que s'eviten les discriminacions de tota mena.
- d. Utilitzar procediments i recursos variats que estimulen la capacitat crítica i creativa de l'alumne mitjançant l'acceptació del diàleg i les argumentacions raonades
- e. Procurar que l'assimilació dels continguts conceptuals per part de l'alumne es completa amb l'adquisició de continguts procedimentals i actitudinals que propicien la seua autonomia en el treball tant per al moment present com per al futur.

- f. Facilitar als alumnes el coneixement i ús del codi convencional d'expressió alhora que la correcció i l'exactitud en l'ús del llenguatge, amb la finalitat que l'aprenentatge i la comunicació siguin efectius.
- g. Exercitar la creativitat de l'alumne, de manera que adquirisca estratègies pròpies d'estudi i de realitzacions musicals amb la finalitat que pugui superar les dificultats que se'ls presenten.

AVALUACIÓ

Criteris d'Avaluació

1. Llegir fragments breus a primera vista, de manera senzilla, i en tonalitats de dificultat progressiva sense modulació.
Aquest criteri d'avaluació pretén constatar la capacitat de l'alumne per a desembolicar-se amb un cert grau d'autonomia en la repentinació de fragments o obres.
2. Mostrar en els estudis i obres la capacitat d'aprenentatge progressiu individual.
Aquest criteri d'avaluació pretén verificar que els alumnes són capaços d'aplicar en el seu estudi les indicacions dels professors i amb elles desenvolupar l'autonomia de treball que els permeti una certa valoració del seu rendiment.
3. Interpretar la part pianística del repertori inicial específic del seu instrument principal.
Aquest criteri d'avaluació pretén comprovar la capacitat de l'alumne per a utilitzar el tempo, l'articulació i la dinàmica com a elements bàsics de la interpretació i la seua capacitat d'adaptació al solista.
4. Actuar com a membre d'un grup i manifestar la capacitat de tocar al mateix temps que escolta i s'adapta musical i sonorament a la resta dels instruments o veus.
Aquest criteri d'avaluació para atenció a la capacitat de l'alumne d'adaptar-se musical i sonorament als seus companys per a fer un treball comú.
5. Analitzar l'estructura harmònica d'un fragment de música sense modulació i construïda sobre concordes tonals.
Mitjançant aquest criteri es podrà valorar la capacitat de l'alumne per a trobar l'estructura harmònica subjacent en un fragment de música i determinar els diferents tractaments al fet que la mateixa ha sigut sotmesa per a la realització de l'obra.
6. Reduir a estructures harmòniques elementals un fragment senzill de música escrit per a instrument polifònic.
Mitjançant aquest criteri es podran valorar els coneixements analítics de l'alumne en el referent la identificació de les estructures harmòniques bàsiques, mitjançant un exercici de lectura basat principalment en l'eliminació de tot allò que no siga essencial des del punt de vista d'aquestes estructures.

7. Lectura simplificada d'obres o fragments amb disposicions harmòniques típicament pianístiques (arpegis, etc.).

Mitjançant aquest criteri es podrà valorar la capacitat de síntesi de l'alumne i la seua rapidesa en la realització de passatges harmònics simples, però d'execució relativament complicada.

8. Repentització d'una partitura senzilla participant dins d'un grup d'instruments o acompanyant a un solista.

Es tracta de valorar el grau de desenvolupament dels reflexos i altres qualitats que són estimulades en l'alumne a través de la lectura improvisada, formant part d'un grup d'instrumentistes o en l'acompanyament a un solista vocal o instrumental.

Generals

1. Interès de l'alumne en l'assignatura
2. Actitud enfront de les orientacions pedagògiques del professor.
3. Regularitat en l'assistència a classe.

Específics

Al llarg del curs els alumnes hauran de:

1. Interpretar fragments i obres amb el suficient nivell de qualitat en correspondència amb els objectius i la seua maduració psicoevolutiva.
2. L'aspecte anterior suposa, a més, un hàbit d'expressió musical de cara al públic, activitat que es distribuirà en freqüents audicions al llarg del curs. El caràcter diferenciador, quant a l'aplicació dels conceptes, ve determinat per les corresponents obres, peces i exercicis del programa de cada curs.
3. Coordinació amb l'equip docent per a analitzar la consecució i profunditat dels objectius generals del grau.
4. Coordinació amb l'equip docent per a analitzar la consecució i profunditat dels objectius generals del grau.
5. Analitzar els criteris d'avaluació, identificació en cadascun les capacitats, els continguts que inclou i els indicadors dels objectius de l'assignatura.
6. La regularitat en l'estudi i la trajectòria en aquest.

Criteris de qualificació

Els criteris de qualificació són uns indicadors de valoració en relació als quals s'estableix la qualificació de l'alumne. L'estudi diari a casa, l'actitud cap a l'assignatura, el seguiment per part del professor a l'aula, la participació en les activitats i audicions programades, així com els índexs de superació dels objectius proposats en la programació seran referències explícites de qualificació. En aquest sentit s'estableixen els següents criteris de qualificació, els quals seran ponderats per cada professor atès

el procés d'ensenyament- aprenentatge de l'alumne i a l'atenció personalitzada d'aquest:

1. La comprovació del grau de domini del llenguatge musical a través de la pràctica instrumental i del cant
2. L'observació i verificació del desenvolupament i control de les destreses necessàries per a l'execució musical.
3. La valoració tècnica i estètica de la interpretació individual i col·lectiva.
4. L'estimació que manifesta de l'art en general i de la música en particular, per l'obstinació posada en la seua execució.
5. El sentit de la convivència i col·laboració entre condeixebles, demostrant a l'hora d'estudiar i d'interpretar col·lectivament.

El professor podrà baixar la qualificació trimestral o final de l'alumne/a un 20% en cas de mal comportament.

Procediments d'avaluació

1. Contínua i establida segons el tipus i grau d'aprenentatge que s'espera hagen aconseguit els alumnes en un moment determinat, respecte a les capacitats indicades en els objectius generals i específics de l'especialitat.
2. Flexible, tenint en compte el context de l'alumne, és a dir, el cicle educatiu en el qual es troba, així com les seues pròpies característiques i possibilitats.
3. Realitzar les audicions que es programen dins de l'àrea i seminari.

Utilitzarem els següents recursos:

Prova inicial:

- Per a avaluar el nivell en què es troba l'alumne en començar el període d'aprenentatge.

Contínua:

- Per a anar supervisant a poc a poc el procés d'aprenentatge.

Final:

- Per a veure quins alumnes han aconseguit els objectius proposats

Instruments d'avaluació

1. Prova final
2. Fidel seguiment individual de l'alumne
3. Butlletins trimestrals d'informació.
4. Audicions comentades en les quals cada alumne avalua la interpretació dels altres companys
5. Temporalització.

Criteris de promoció

1. Els alumnes promocionaran de curs quan hagen superat la totalitat de les assignatures de cada curs o tinguen avaluació negativa com a màxim en dues assignatures. En el supòsit d'assignatures pendents referides a pràctica instrumental o cant, la recuperació haurà de realitzar-se en la classe del curs següent si forma part d'aquest.
2. La qualificació negativa en tres o més assignatures d'un o diversos cursos impedirà la promoció d'un alumne al curs següent.
3. Els alumnes que al final del 6a curs tingueren arracades d'avaluació positiva tres assignatures o més hauran de repetir el curs íntegrament. Quan la qualificació negativa es produísca en una o dues assignatures, només serà preceptiu cursar les assignatures pendents.

Procediment de recuperació del curs anterior

Les assignatures pendents hauran de superar-se mitjançant un examen extraordinari globalitzador proposat pel professor o col·lectiu de professors encarregats de l'avaluació. Aquest examen es podrà realitzar durant qualsevol dels tres trimestres del curs següent al qual consta l'assignatura o assignatures pendents. Aquestes assignatures es consideraran superades si l'alumne demostra haver adquirit les competències necessàries i aconseguits els objectius del curs.

L'examen estarà dividit en tres apartats:

1. Interpretació de dues obres, triades pel professor o col·lectiu de professors encarregats de l'avaluació, d'un total de cinc que presentarà l'alumne. Aquestes obres podran formar part tant del repertori del curs anterior no superat com del curs vigent durant el qual es realitza l'examen de recuperació.
2. Improvisació sobre una estructura harmònica en les tonalitats de Do Major o la menor proposta pel professor o col·lectiu de professors encarregats de l'avaluació i adaptada als continguts terminals del curs no superat.
3. Execució d'una primera vista adaptada als continguts terminals del curs no superat.

Mínims exigibles

Els mínims exigibles en l'assignatura de piano complementari comporten la consecució dels objectius propis de l'assignatura enumerats amb antelació.

És imprescindible que els alumnes posseïsquen un piano o instrument similar per a l'estudi quotidià a casa, amb la finalitat d'assegurar el màxim aprofitament de les classes que s'imparteixen en el centre.

Procediment de recuperació durant el curs

En l'avaluació contínua, es recupera en el moment que es demostra el nivell adequat en l'avaluació.

Pèrdua d'avaluació contínua

Es considerarà que un alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua quan falte sense justificació al 15% de les classes del curs, la qual cosa es tradueix en cinc o més faltes d'assistència durant tot el curs.

Podrà ser avaluat al juny, mitjançant un tribunal format per un mínim de tres professors del departament, que serà constituït mitjançant un procés intern del Departament de Tecla, el qual es manifestarà com l'organisme encarregat. L'alumne haurà de demostrar el coneixement i destreses mínimes exigibles mitjançant una prova que constarà dels següents apartats, adaptats al nivell del curs del qual ha perdut el dret a l'avaluació contínua:

El programa a interpretar comprendrà els següents apartats:

- L'alumne presentarà una relació de cinc obres treballades durant del curs i adaptades al nivell, de les quals el col·lectiu de professors o professor encarregat de l'avaluació triarà dues.
- L'alumne improvisarà sobre una estructura harmònica basada en els graus tonals de les tonalitats de Do Major i La menor.
- Una lectura a primera vista proposta pel col·lectiu de professors o professor encarregat de l'avaluació i adaptada als continguts terminals de cada curs.

Recuperació en les proves extraordinàries

- L'alumne presentarà una relació de cinc obres treballades durant del curs i adaptades al nivell, de les quals el col·lectiu de professors o professor encarregat de l'avaluació triarà dues.
- L'alumne improvisarà sobre una estructura harmònica basada en els graus tonals de les tonalitats de Do Major i La menor.
- L'alumne executarà una lectura a primera vista proposta pel col·lectiu de professors o professor encarregat de l'avaluació i adaptada als continguts terminals de cada curs.

Els exàmens extraordinaris podran ser avaluats, tant individualment pel professor de l'assignatura com per un col·lectiu de professors de l'assignatura. Qualsevol possibilitat de les esmentades anteriorment serà duta a terme des del Departament de Tecla, que es manifestarà com l'organisme encarregat de designar els grups de professors que avaluaran els exàmens extraordinaris.

Límit de permanència

El límit de permanència en els ensenyaments professionals de música serà de huit anys. L'alumne no podrà romandre més de dos anys en el mateix curs.

ACTIVITATS

Pròpies

Realització d'audicions-concert, a càrrec de tots els alumnes de l'assignatura, mostrant el que han treballat durant els diferents períodes del curs. Les dates coincidiran amb les diferents avaluacions de cada trimestre.

Complementàries

Col·laboració en les audicions-concert amb les diferents activitats del centre en les que es requereix la seua participació.

MATERIALS BIBLIOGRÀFICS

Mètodes de Piano Complementari i Improvisació.

- ✓ Martínez Fernández, Agustín: *Piano Creativo (Vol. I y II)*
- ✓ Martínez i Lerma, Josep Antoni y Esplá Gutiérrez, Oscar: *Manual de Piano Complementario Creativo.*
- ✓ Molina, Emilio: *Piano Complementario (Vol. I y II)*
- ✓ Molina Emilio: *El piano. Improvisación y acompañamiento (Vol. I, II y III)*
- ✓ Casero, Ángel: *Piano Complementario*

**DISTRIBUCIÓ
TEMPORAL DELS
CONTINGUTS
PER CURSOS
I TRIMESTRES**

SEGON

D'ENSENYAMENTS

PROFESSIONALS

Primer trimestre:

1. Posició correcta en asseure's en la banqueta, deixant caure el pes del cos sobre el teclat.
2. Desenvolupament de la percepció interna de la pròpia relaxació distingint amb claredat aquells moviments que parteixen del pes de les diferents articulacions i aquells altres que parteixen de l'impuls muscular.
3. Posició correcta de les mans sobre el teclat, cuidant que el cinquè dit es mantinga ferm i que la resta de dits imprimisquen a la mà una forma de volta.

Segon trimestre:

1. L'articulació dels dits de cada mà. L'articulació ajudarà al desenvolupament de l'habilitat de cada mà i del joc coordinat entre ambdues.
2. Aprenentatge progressiu de les estratègies de la digitació per a aconseguir una autonomia suficient en l'aplicació d'aquesta. Introducció a la realització d'escapes, arpegis, concordes bàsics i pas del polze.
3. Desenvolupament de la percepció interna de la fixació o activitat muscular, una vegada l'alumne ha aconseguit una perfecta relaxació amb la finalitat d'introduir-li en els diferents modes de pulsació o atacs possibles.

Tercer trimestre:

1. Estudi del fraseig i dels matisos aplicant progressivament els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.
2. Iniciació a l'ús combinat i simultani dels pedals celeste o una corda i de ressonància, i coneixement de les diferents grafies que presenten els dos tipus de pedals.
3. Interpretació de fragments o obres de nivell molt elemental aplicant el fraseig corresponent i els diferents modes d'atac apropiats.

TERCER

D'ENSENYAMENTS

PROFESSIONALS

Primer trimestre:

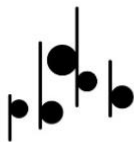
1. Introducció a la tècnica polifònica a dues veus.
2. Pràctica de les cadències bàsiques sobre els concordes tonals en diferents tonalitats com a factor imprescindible d'iniciació a la improvisació.
3. Coordinació progressiva entre les dues mans per a obtenir simultàniament sons de distinta intensitat tant en modes d'atac iguals com diferents.

Segon trimestre:

1. Estudi del fraseig i dels matisos aplicant progressivament els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.
2. Iniciació a la lectura a primera vista de peces o fragments compostos en tonalitats fàcils d'improvisar.
3. Aprofundiment de l'ús combinat i simultani dels pedals celeste o una corda i de ressonància, i coneixement de les diferents grafies que presenten els dos tipus de pedals.

Tercer trimestre:

1. Desenvolupament de les estratègies de la digitació per a aconseguir una autonomia suficient en l'aplicació d'aquesta. Estudi aprofundit d'escapes, arpegis, acords bàsics i pas del polze.
2. Iniciació al repertori per a quatre mans o dos pianos.
3. Interpretació de fragments o obres de nivell apropiat aplicant el fraseig corresponent i els diferents modes d'atac apropiats.

QUART

D'ENSENYAMENTS

PROFESSIONALS

Primer trimestre:

1. Desenvolupament d'estratègies partint de les propostes del professor per a resoldre els problemes tècnics que es plantegen en l'estudi diari.
2. Improvisació sobre esquemes harmònics senzills partint de l'estudi de les cadències en diferents tonalitats.
3. Desenvolupament de la lectura harmònica mitjançant la realització d'improvisacions sobre acords despleats com a fórmules de baix Alberti o acompanyaments arpegiats.

Segon trimestre:

1. Lectura a primera vista de fragments o obres adequades al nivell aplicant els recursos tècnics de digitació adequats.
2. Interpretació d'obres de repertori adequades al nivell aplicant els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.
3. Desenvolupar la coordinació entre les dues mans per a obtenir simultàniament sons de distinta intensitat, tractant d'aconseguir una diferenciació dinàmica que resulte indispensable en plantejaments d'escriptura harmònica i d'escriptura contrapuntística en nivells elementals.

Tercer trimestre:

1. Estudi del repertori progressiu compost per a quatre mans o dos pianos.
2. Iniciació a l'estudi de les parts pianístiques que conformen el repertori del seu instrument principal amb la finalitat de millorar la interpretació d'aquest últim.
3. Estudi de les diferents èpoques i estils del repertori del curs i coneixement de les estructures formals més característiques de cada època.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

En el cas que hi haguera algun alumne amb necessitats específiques que requerisquen una atenció a la diversitat, es realitzaran les pertinents adaptacions curriculars.

TIC I MESURES DE SENSIBILITZACIÓ

Segons característiques, condicions i recursos disponibles, s'incorporaran mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, així com mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per causa d'intolerància, especialment referida a condicions de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses.

PLA DE CONVIVÈNCIA

Es respectaran i promouran els acords i continguts per a la convivència escolar adoptats en el pla de convivència i que quedaran reflectits en el reglament de règim intern del centre.

ANNEXOS

ANNEX 1

PROVES D'ACCÉS

ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

CURSOS DIFERENTS AL PRIMER
(DOGV 6243/ 12.04.2010)

Estructura Prova d'Accés a Tercer Curs d'Ensenyaments Professionals

Es realitzaran les proves d'accés a TERCER CURS d'Ensenyaments Professionals de música adaptades a les dificultats tècniques i instrumentals dels continguts terminals de segon curs dels Ensenyaments Professionals de Música.

Les proves consistiran en:

1. Una lectura a primera vista d'un fragment adequat a les dificultats tècniques del nivell i dels continguts de segon curs de l'assignatura de piano complementari dels Ensenyaments Professionals de Música.

a) Continguts específics de la lectura a primera vista:

1. La primera vista comprendrà una extensió màxima de 18 compassos.
2. Estarà escrita sense alteracions en l'armadura.
3. Estarà composta en els compassos 2/4, 3/4 o 4/4.
4. Dificultats rítmiques que contindrà seran figures de redona, blanca, negra, corxera, semicorxera, blanca amb punt, negra amb punt i silenci de redona, blanca i negra en els compassos anteriorment esmentats.
5. Es desenvoluparà en una extensió màxima de quatre octaves.
6. L'obra estarà composta per a clau de fa a la mà esquerra i clau de sol a la mà dreta i sense canvis de clau.
7. Els termes de dinàmica seran: F, mf, mp, p i reguladors.
8. Els signes de prolongació seran: lligadura d'unió, punt i calderó.
9. Els signes d'articulació podran ser lligadures d'expressió, picats, picats-lligats i accents.
10. Els termes de moviment seran lent, errant, *moderato, allegro i prest.

b) Criteris d'avaluació de la primera vista:

1. Llegir fragments breus a primera vista, de manera senzilla, i en tonalitats de dificultat progressiva sense modulació.

Aquest criteri d'avaluació pretén constatar la capacitat de l'alumne per a desembolicar-se amb un cert grau d'autonomia en la repentització de fragments o obres.

2. Interpretar amb fluïdesa fragments d'obres musicals a primera vista.

Aquest criteri servirà al tribunal qualificador per a comprovar la capacitat de lectura i el domini de l'instrument, d'acord amb els continguts propis del nivell.

3. Interpretar obres a primera vista d'acord amb la visió dels continguts exposats en la programació.

Aquest criteri d'avaluació pretén verificar la capacitat de l'alumne per a assimilar els continguts de nivell proposats en la programació.

4. Interpretar fragments musicals emprant la mesura, afinació, articulació i fraseig adequat.

Aquest criteri d'avaluació pretén comprovar la correcta assimilació i aplicació dels citats principis del llenguatge musical d'acord amb el nivell corresponent.

c) Criteris de Qualificació de la primera vista:

Es valorarà la prova d'un a deu punts en funció dels criteris d'avaluació exposats amb anterioritat. La prova es valorarà de manera global d'acord amb les aptituds demostrades per l'aspirant quant al domini de l'execució i la relaxació, així com la correcta interpretació sense cometre errors de lectura i de mesura de la primera vista proposta. Si el nivell de consecució de la totalitat dels criteris d'avaluació no ha sigut aconseguit, la prova no es considerarà superada.

2. Interpretació d'un estudi, una peça o un fragment d'obra triat pel tribunal d'una llista de tres que presentarà l'alumne, amb un nivell de segon curs de l'assignatura de piano complementari d'Ensenyaments Professionals de Música.

a) Continguts específics de l'exercici d'interpretació.

1. Posició correcta en asseure's en la banqueta, deixant caure el pes del cos sobre el teclat.

2. Percepció interna de la pròpia relaxació distingint amb claredat aquells moviments que parteixen del pes de les diferents articulacions i aquells altres que parteixen de l'impuls muscular.

3. Posició natural de les mans sobre el teclat, cuidant que el cinquè dit es mantinga ferm i que la resta de dits imprimisquen a la mà una forma de volta.

4. Articulació correcta dels dits de cada mà com a condició indispensable per a una adequada interpretació.

5. Execució dels diferents modes d'atac bàsics que parteixen de la relaxació i de la fixació muscular.

6. Interpretació adequada del fraseig i dels matisos aplicant els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.

7. Ús combinat i simultani dels pedals celeste o una corda i de ressonància, a nivell bàsic.

b) Criteris d'avaluació de l'exercici d'interpretació.

1. Mostrar en la interpretació de les obres la capacitat d'aprenentatge progressiu individual.

Aquest criteri d'avaluació pretén verificar que els alumnes són capaços d'aplicar en el seu estudi les indicacions dels professors i amb elles desenvolupar l'autonomia de treball que els permeti una certa valoració del seu rendiment.

2. Interpretar les obres emprant la mesura, articulació i fraseig adequat.

Aquest criteri d'avaluació pretén comprovar la correcta assimilació i aplicació dels citats principis del llenguatge musical d'acord amb el nivell corresponent.

3. Descobrir els trets característics de les obres a interpretar.

Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'alumne per a percebre els aspectes essencials d'una obra i relacionar-los amb els coneixements adquirits.

4. Utilitzar l'esforç muscular i la respiració adequats a les exigències de l'execució instrumental.

Amb aquest criteri es pretén avaluar el domini de la coordinació motriu i l'equilibri entre els indispensables esforços musculars que requereix l'execució instrumental i el grau de relaxació necessària per a evitar crispacions que conduïsquen a una pèrdua de control en l'execució.

5. Interpretar de memòria obres del repertori solista d'acord amb els criteris de l'estil corresponent.

Mitjançant aquest criteri es valora el domini i la comprensió que l'alumne posseeix de les obres, així com la capacitat de concentració sobre el resultat sonor d'aquestes.

c) Criteris de Qualificació de l'exercici d'interpretació:

Es valorarà la prova d'un a deu punts en funció dels criteris d'avaluació exposats amb anterioritat. La prova es valorarà de manera global d'acord amb les aptituds demostrades per l'aspirant quant al domini de l'execució i la relaxació, la comprensió de l'obra interpretada, la correcta interpretació de cadascun dels estils proposats i l'execució o no de memòria del repertori. Si el nivell de consecució de la totalitat dels criteris d'avaluació no ha sigut aconseguit, la prova no es considerarà superada.

Llistat d'obres orientatives per a Tercer Curs d'Ensenyaments Professionals

Estudis Op. 599	C. Czerny
200 petits cànon Op. 14	K. M Kunz
12 Estudis	W. Carroll
Le progrès. 25 estudis fàcils	F. le Couppey
Estudis Op 37	H. Lemoine
Àlbum d'Anna Magdalena	J. S. Bach
Sis divertiments	J. Haydn
Quadern de Nannerl	L. Mozart
Sis Bagateles	C. Gurlitt
Sonatines	J. Hook
Mikrokosmos vol. II	B. Bartók
Es cinc dits	I. Stravinsky
Sis peces infantils	D. Shostakovich
Cuadernos de Adriana	A. G. Abril

Estructura Prova d'Accés a Quart Curs d'Ensenyaments Professionals

Es realitzaran les proves d'accés a QUART CURS d'Ensenyaments Professionals de música adaptades a les dificultats tècniques i instrumentals dels continguts terminals de tercer curs dels Ensenyaments Professionals de Música.

Les proves consistiran en:

1. Una lectura a primera vista d'un fragment adequat a les dificultats tècniques del nivell i dels continguts de tercer curs de l'assignatura de piano complementari dels Ensenyaments Professionals de Música.

a) Continguts específics de la lectura a primera vista:

1. La primera vista comprendrà una extensió màxima de 18 compassos.
2. Estarà escrita sense alteracions en l'armadura, no obstant això, podrà contenir les alteracions accidentals pròpies del mode menor.
3. Estarà composta en els compassos $2/4$, $3/4$, $4/4$, $6/8$, $3/8$ o $9/8$
4. Dificultats rítmiques que contindrà seran figures de redona, blanca, negra, corxera, semicorxera, blanca amb punt, negra amb punt i silenci de redona, blanca i negra en els compassos anteriorment esmentats.
5. Es desenvoluparà en una extensió màxima de quatre octaves.
6. L'obra estarà composta per a clau de fa a la mà esquerra i clau de sol a la mà dreta i sense canvis de clau.
7. Els termes de dinàmica seran: F, mf, mp, p i reguladors.
8. Els signes de prolongació seran: lligadura d'unió, punt i calderó.
9. Els signes d'articulació podran ser lligadures d'expressió, picats, picats-lligats i accents.
10. Els termes de moviment seran lent, errant, *moderato, allegro i prest.

b) Criteris d'avaluació de la primera vista:

1. Llegir fragments breus a primera vista, de manera senzilla, i en tonalitats de dificultat progressiva sense modulació.

Aquest criteri d'avaluació pretén constatar la capacitat de l'alumne per a desembolicar-se amb un cert grau d'autonomia en la repentització de fragments o obres.

2. Interpretar amb fluïdesa fragments d'obres musicals a primera vista.

Aquest criteri servirà al tribunal qualificador per a comprovar la capacitat de lectura i el domini de l'instrument, d'acord amb els continguts propis del nivell.

3. Interpretar obres a primera vista d'acord amb la visió dels continguts exposats en la programació.

Aquest criteri d'avaluació pretén verificar la capacitat de l'alumne per a assimilar els continguts de nivell proposats en la programació.

4. Interpretar fragments musicals emprant la mesura, afinació, articulació i fraseig adequat.

Aquest criteri d'avaluació pretén comprovar la correcta assimilació i aplicació dels citats principis del llenguatge musical d'acord amb el nivell corresponent.

c) Criteris de Qualificació de la primera vista:

Es valorarà la prova d'un a deu punts en funció dels criteris d'avaluació exposats amb anterioritat. La prova es valorarà de manera global d'acord amb les aptituds demostrades per l'aspirant quant al domini de l'execució i la relaxació, la comprensió de l'obra interpretada, així com la correcta interpretació sense cometre errors de lectura i de mesura de la primera vista proposta. Si el nivell de consecució de la totalitat dels criteris d'avaluació no ha sigut aconseguit, la prova no es considerarà superada.

2. Interpretació d'un estudi, una peça o un fragment d'obra triat pel tribunal d'una llista de tres que presentarà l'alumne, amb un nivell de tercer curs de l'assignatura de piano complementari d'Ensenyaments Professionals de Música.

a) Continguts específics de l'exercici d'interpretació:

1. Interpretació d'obres de repertori adequades al nivell aplicant els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.

2. Desenvolupament de la coordinació entre les dues mans per a obtenir simultàniament sons de distinta intensitat, tractant d'obtenir una diferenciació dinàmica que resulte indispensable en plantejaments d'escriptura harmònica i d'escriptura contrapuntística en nivells elementals.

3. Interpretació adequada d'obres per a piano de diferents estils i escoles. Posició correcta en asseure's en la banqueta, deixant caure el pes del cos sobre el teclat.

4. Percepció interna de la pròpia relaxació distingint amb claredat aquells moviments que parteixen del pes de les diferents articulacions i aquells altres que parteixen de l'impuls muscular.

5. Posició natural de les mans sobre el teclat, cuidant que el cinquè dit es mantinga ferm i que la resta de dits imprimisquen a la mà una forma de volta.

6. Interpretació adequada del fraseig i dels matisos aplicant els moviments de les mans, dels avantbraços i dels braços necessaris per a obtenir diferències en la creació del so.

9. Ús combinat i simultani dels pedals celeste o una corda i de ressonància, a nivell bàsic.

b) Criteris d'avaluació de l'exercici d'interpretació.

1. Mostrar en la interpretació de les obres la capacitat d'aprenentatge progressiu individual.

Aquest criteri d'avaluació pretén verificar que els alumnes són capaços d'aplicar en el seu estudi les indicacions dels professors i amb elles desenvolupar l'autonomia de treball que els permeta una certa valoració del seu rendiment.

2. Interpretar les obres emprant la mesura, articulació i fraseig adequat.

Aquest criteri d'avaluació pretén comprovar la correcta assimilació i aplicació dels citats principis del llenguatge musical d'acord amb el nivell corresponent.

3. Descobrir els trets característics de les obres a interpretar.

Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'alumne per a percebre els aspectes essencials d'una obra i relacionar-los amb els coneixements adquirits.

4. Utilitzar l'esforç muscular i la respiració adequats a les exigències de l'execució instrumental.

Amb aquest criteri es pretén avaluar el domini de la coordinació motriu i l'equilibri entre els indispensables esforços musculars que requereix l'execució instrumental i el grau de relaxació necessària per a evitar crispacions que conduïsquen a una pèrdua de control en l'execució.

5. Interpretar de memòria obres del repertori solista d'acord amb els criteris de l'estil corresponent.

Mitjançant aquest criteri es valora el domini i la comprensió que l'alumne posseeix de les obres, així com la capacitat de concentració sobre el resultat sonor d'aquestes.

c) Criteris de Qualificació de l'exercici d'interpretació:

Es valorarà la prova d'un a deu punts en funció dels criteris d'avaluació exposats amb anterioritat. La prova es valorarà de manera global d'acord amb les aptituds demostrades per l'aspirant quant al domini de l'execució i la relaxació, la comprensió de l'obra interpretada, la correcta interpretació de cadascun dels estils proposats i l'execució o no de memòria del repertori. Si el nivell de consecució de la totalitat dels criteris d'avaluació no ha sigut aconseguit, la prova no es considerarà superada.

Llistat d'obres orientatives per a Quart Curs d'Ensenyament Professionals

Estudis Op. 100	H. Bertini
Estudis Op. 100	J. F. Burgmüller
Estudis Op. 47	S. Heller
Estudis Op. 299	C. Czerny
Petits preludis i fugues	J. S. Bach
Sonatines Op. 636	M. Clementi
Sonatines Op. 4, 49 ó 66	H. Lichner
Sonatines Op. 151 ó 168	A. Diabelli
Àlbum de la joventut Op. 68	R. Schumann
Àlbum de la joventut Op. 39	P. I. Tchaikovsky
Mikrokosmos vol. III	B. Bartók
For Children	B. Bartók
Peces infantils Op. 14, 27 ó 39	D. Kabalewsky
Cuentos de la Juventud Op. 1	E. Granados
L'arca de Noé	X. Monsalvatge
Les Carillons. 5 peces per a piano	J. Sichler
Enfantaisies. 10 peces per a piano	J. Brunet

Llistat d'obres orientatives per a Cinquè Curs (Assignatura optativa anomenada Complement Pianístic) d'Ensenyaments Professionals

Estudis Op. 100 ó Op. 29	H. Bertini
Estudis Op. 100	J. F. Burgmüller
Estudis Op. 47	S. Heller
Estudis Op. 299 ó Op. 636	C. Czerny
Petits preludis i fugues	J. S. Bach
Sonatines Op. 636	M. Clementi
Sonatines Op. 20, 55 ó 59	F. Kuhlau
6 Sonatines	J. L. Dussek
Àlbum de la joventut Op. 68	R. Schumann
Àlbum de la joventut Op. 39	P. I. Tchaikovsky
For Children	B. Bartók
Àlbum de la infància	A. Khatchaturian
Images d'infants	M. Magin
Peces infantils Op. 65	S. Prokofiev
L'arca de Noé	X. Monsalvatge
Peces infantils	A. Casella
Bagateles humorístiques Op. 11	C. Nielsen